

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลของการศึกษา

แม้ว่าการเลี้ยงโคนมจะเป็นอาชีพที่รัฐบาลให้การส่งเสริมมาเป็นเวลานานกว่า 20 ปีแล้ว แต่การผลิตนมดิบจากการเลี้ยงโคนมภายในประเทศยังคงมีปริมาณน้อยไม่เพียงพอจะสนองความต้องการทั้งหมดของผู้บริโภคได้ ในแต่ละปีจึงต้องมีการสั่งซื้อผลิตภัณฑ์นมจากต่างประเทศมาชดเชยเป็นมูลค่าจำนวนมากและมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ด้วย จากการศึกษาถึงภาวะการผลิตและปัญหาในการผลิตนมภายในประเทศจะสรุปกล่าวได้ว่าการเลี้ยงโคนมยังเป็นอาชีพที่ค่อนข้างใหม่และยังไม่แพร่หลายในประเทศไทย ผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดูแลรักษาโคนมซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการใช้ปรับปรุงประสิทธิภาพในการจัดการฟาร์มโคนมและการผลิตนมดิบ ประกอบกับโคนมซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตนมดิบยังมีจำนวนน้อยและส่วนใหญ่จะเป็นโคนมลูกผสมซึ่งยังมีประสิทธิภาพในการให้นมค่อนข้างต่ำ การผลิตนมดิบจากการเลี้ยงโคนมภายในประเทศจึงมีปริมาณน้อยและมีต้นทุนการผลิตสูง ส่วนในการแปรรูปนมดิบเนื่องจากการนำนมดิบซึ่งมีราคาแพงไปแปรรูปจะทำให้ผลิตภัณฑ์นมมีต้นทุนการผลิตสูงตามไปด้วย ประกอบกับนมดิบยังมีปริมาณน้อยและมีความยุ่งยากในการนำมาแปรรูป อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นมส่วนใหญ่จึงนิยมใช้ผลิตภัณฑ์นมจากต่างประเทศ เช่น หางนมผง มันเนย เป็นวัตถุดิบแทน ในปัจจุบันจึงคงมีแค่โรงงานนมซึ่งรับซื้อนมดิบจากผู้เลี้ยงโคนม เช่น สหกรณ์โคนมต่างๆ องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย ที่ใช้นมดิบเป็นวัตถุดิบหลักในการแปรรูปเป็นนมเพื่อการบริโภค

สาเหตุที่ทำให้การผลิตรวมทั้งการผลิตนมดิบและการแปรรูปนมดิบภายในประเทศมีการขยายตัวไค้ช้าจะเป็นเพราะรัฐบาลขาดการกำหนดแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องต่อเนื่องและจริงจังในการส่งเสริมการผลิตนมภายในประเทศ แม้ว่ารัฐบาลมีนโยบายจะส่งเสริมและเร่งรัดการผลิตนมดิบภายในประเทศ เช่น การจัดทำโครงการเร่งรัดการผลิตนมในปี 2521 เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2521-2524) โดยคาดว่าใน 10 ปีข้างหน้า(พ.ศ.2531)จะสามารถเพิ่มจำนวนโคนมเพื่อผลิตนมดิบได้ในปริมาณมากขึ้นถึงวันละ 890 เมตริกตันจากความต้องการน้ำนมที่ไค้ประมาณไค้ว่าจะเป็นวันละ 1,170 เมตริกตันหรือคิดเป็นร้อยละ 76 ของความต้องการทั้งหมด เป็นต้น แต่ทว่าในขณะที่เดียวกันรัฐบาลก็ไม่ได้มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติในการแปรรูปนมดิบในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นมเพื่อช่วยสนับสนุนให้มีการขยายตัวของการผลิตนมดิบภายในประเทศเลย เช่น การกำหนดไค้ให้อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นมใช้นมดิบเป็นวัตถุดิบแม่จะเป็นเพียงบางส่วนก็ตาม นอกจากนี้ รัฐบาลไม่เพียงจะไม่มีมาตรการควบคุมการนำเข้าของผลิตภัณฑ์นมจากต่างประเทศ แต่ยังเปิดโอกาสให้อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นมใช้นมจากต่างประเทศ เช่น ทางนมผง เป็นวัตถุดิบในการผลิตไค้อย่างอิสระเต็มที่ด้วย เช่น การอนุญาตให้มีการผลิตนมเพื่อการบริโภคเป็นนมคั้นรูปสเตรอไลส์มาแข่งขันกับนมเพื่อการบริโภคพาสเจอร์ไรส์ซึ่งใช้นมดิบเป็นวัตถุดิบซึ่งจะเป็นอุปสรรคในการขยายตัวของการผลิตนมดิบจากการเลี้ยงโคนมภายในประเทศในอนาคตด้วยเพราะนมสเตรอไลส์จะสามารถเก็บไว้ไค้เป็นเวลานานในอุณหภูมิปกติจึงทำให้ขยายตลาดไค้กว้างขวางกว่านมพาสเจอร์ไรส์ เป็นต้น

การส่งเสริมการผลิตนมภายในประเทศไทยในปัจจุบันจึงปรากฏว่ารัฐบาลจะเน้นหนักในการส่งเสริมการผลิตนมดิบจากการเลี้ยงโคนมแทนที่จะมีการส่งเสริมการผลิตนมดิบและการแปรรูปนมดิบควบคู่กันไค้ไป ดังนั้น ภาวะการผลิตนมภายในประเทศในปัจจุบันจึงยังไม่อาจจะก้าวหน้าไปไค้เท่าที่ควร เพราะการแปรรูปนมดิบจะเป็นพื้นฐานสำคัญช่วยสนับสนุนให้มีการขยายตัวของการผลิตนมดิบ เนื่องจากการผลิตนมดิบภายในประเทศยังมีปริมาณน้อยและไม่อาจจะเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากโดยทันทีไค้ การจะไค้ให้ความสำคัญแก่

การแปรสภาพนมดิบโดยการกำหนดให้อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นมทั้งหมดภายในประเทศใช้นมดิบเป็นวัตถุดิบล้วนจึงยังไม่เพียงพอที่จะสนองความต้องการได้ทั้งหมด แต่ว่าการส่งเสริมที่เน้นหนักให้มีการผลิตนมดิบเพิ่มขึ้นโดยไม่มีฐานรองรับเพื่อนำนมดิบที่ผลิตได้ทั้งหมดไปแปรสภาพก็ย่อมจะไม่ช่วยสนับสนุนให้มีการขยายตัวของการผลิตนมดิบได้เช่นกัน ดังนั้น รัฐบาลจึงควรที่จะส่งเสริมการผลิตนมดิบควบคู่ไปกับการแปรสภาพนมดิบโดยการเร่งรัดให้มีการผลิตนมดิบเพิ่มขึ้นพร้อมทั้งกำหนดให้มีการนำนมดิบทั้งหมดไปใช้แปรสภาพในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นม เพื่อทดแทนการใช้ผลิตภัณฑ์นมจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นที่เล็กลงทีละน้อย มิฉะนั้นแล้ว การส่งเสริมการผลิตนมโดยเน้นหนักด้านการผลิตนมดิบหรือการแปรสภาพนมดิบเพียงด้านใดด้านหนึ่งจะไม่ช่วยให้มีการขยายตัวของการผลิตนมภายในประเทศจนประสบผลสำเร็จได้

ข้อเสนอแนะ

จากปัญหาในการผลิตนมภายในประเทศและแนวทางในการแก้ไขปัญหาซึ่งได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 8 นั้น รัฐบาลควรมีขั้นตอนในการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาในการผลิตดังนี้ คือ

1. การแก้ไขปัญหาในระยะสั้น รัฐบาลควรใช้มาตรการชักชวนหรือบังคับอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นมให้ใช้นมดิบเป็นวัตถุดิบโดยกำหนดเป็นร้อยละของปริมาณการผลิตของแต่ละโรงงานผลิตภัณฑ์นม ซึ่งในระยะแรกนี้ควรจะเริ่มจากอุตสาหกรรมผลิตนมเพื่อการบริโภคก่อน ดังนั้น โรงงานผลิตนมเพื่อการบริโภคทุกรายจะต้องใช้นมดิบเป็นวัตถุดิบแม้จะเป็นเพียงบางส่วนก็ตาม มาตรการนี้จะเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเกี่ยวกับการแปรสภาพนมดิบโดยช่วยให้มีการรับซื้อนมดิบที่ผลิตได้ทั้งหมดภายในประเทศซึ่งจะเป็นการขจัดปัญหานมดิบส่วนเกินที่สหกรณ์โคนมประสบอยู่ในปัจจุบันและเป็นการลดการแข่งขันระหว่างการผลิตนมเพื่อการบริโภคโดยใช้นมดิบและทางนมผงลงด้วย นอกจากนี้ ในการใช้มาตรการนี้รัฐบาลควรมีการกำหนดราคารับซื้อนมดิบควบคู่กันไปด้วย

2. การแก้ไขปัญหในระยะยาว รัฐบาลควรมีการวางแผนล่วงหน้าโดยกำหนดเป็นนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่แน่นอนและสอดคล้องต่อเนื่องกันไปในแต่ละปีสำหรับ 2 ด้านสำคัญ คือ

2.1 ด้านการผลิตนมดิบ รัฐบาลควรกำหนดนโยบายที่แน่นอนและจริงจังในการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมเพื่อการผลิตนมดิบ เช่น การขยายแหล่งส่งเสริมการเลี้ยงโคนมไปยังภูมิภาคต่างๆ ในประเทศ พร้อมกันนั้นก็ควรมีการแก้ไขปัญหในการผลิตนมควบคู่กันไปด้วย เช่น การเพิ่มจำนวนโคนม การให้ความรู้แก่ผู้เลี้ยงโคนมเพื่อนำไปปรับปรุงประสิทธิภาพในการเลี้ยงโคนมและการผลิตนมดิบ เป็นต้น

2.2 ด้านการแปรสภาพนมดิบ ในขณะที่เดียวกับที่มีการส่งเสริมให้เพิ่มปริมาณนมดิบภายในประเทศ รัฐบาลควรมีการส่งเสริมให้นำนมดิบที่ผลิตได้ไปแปรสภาพในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นมต่างๆ ทดแทนการใช้ผลิตภัณฑ์นมจากต่างประเทศควบคู่กันไปด้วย เช่น การจัดเก็บภาษีขาเข้าสำหรับผลิตภัณฑ์นมที่สั่งซื้อจากต่างประเทศในอัตราที่สูง การกำหนดให้อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นมภายในประเทศใช้นมดิบเป็นวัตถุดิบในการผลิต เป็นต้น ในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมให้อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นมใช้นมดิบที่ผลิตได้ภายในประเทศนี้ ในระยะแรกรัฐบาลอาจจะต้องให้ความช่วยเหลือด้านการกำหนดราคาจำหน่ายนมดิบเพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ทั้งฝ่ายผู้เลี้ยงโคนมและโรงงานผลิตภัณฑ์นม อย่างไรก็ตาม ในอนาคตปัญหาด้านราคาจำหน่ายนมดิบจะค่อยหมดไปเมื่อผลิตภัณฑ์นมจากต่างประเทศมีราคาเพิ่มสูงขึ้นจนกลายเป็นวัตถุดิบที่มีราคาต่อหน่วยเท่ากับหรืออาจจะมากกว่าราคานมดิบ

อนึ่ง จากภาวะการผลิตนมภายในประเทศในปัจจุบันของโรงงานผลิตภัณฑ์นมต่างๆ เช่น สหกรณ์โคนมต่างๆ องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย และบริษัทผลิตภัณฑ์นมของเอกชน จะปรากฏว่ายังขาดการประสานงานที่ดีและมีการแข่งขันแย่งตลาดกันซึ่งเป็นผลเสียต่อการผลิตและการขยายตัวของการผลิตนมภายในประเทศเป็น

อย่างมาก ดังนั้น รัฐบาลควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการอาหารนม (Milk Board) ซึ่งจะประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตนม เช่น กรมปศุสัตว์ องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย สหกรณ์โคนมต่างๆ บริษัทผลิตภัณฑ์นมของเอกชน เป็นต้น เพื่อเป็นองค์กรกลางที่เป็นอิสระและมีอำนาจในการดำเนินงานเพื่อควบคุมการผลิตนมทั้งหมดภายในประเทศให้ไปในแนวทางเดียวกัน คณะกรรมการอาหารนมควรมีหน้าที่หลักที่สำคัญ คือ

1. การส่งเสริมการผลิตนมดิบจากการเลี้ยงโคนมและการแปรรูปนมดิบของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นมภายในประเทศ รวมทั้งการวิจัยต่างๆ ที่จะนำไปสู่การลดต้นทุนการผลิต
2. การควบคุมมาตรฐานในการผลิตนมและผลิตภัณฑ์นมเพื่อให้ได้นมและผลิตภัณฑ์นมที่มีคุณภาพดีและปลอดภัยสำหรับการจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภค
3. การจัดสรรปริมาณนมดิบที่ผลิตได้ทั้งหมดภายในประเทศเป็นวัตถุดิบเพื่อนำไปแปรรูปในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นมต่างๆ อย่างยุติธรรม ตลอดจนการควบคุมแบ่งเขตการผลิตและการจำหน่ายไม่ให้ซ้ำซ้อนกันอันจะก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายโดยใช่เหตุ
4. การศึกษาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการผลิตนมภายในประเทศ
5. การให้คำแนะนำแก่รัฐบาลในการนำผลิตภัณฑ์นมต่างๆ จากต่างประเทศเข้ามา

ดังนั้น ถ้ารัฐบาลมีการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการผลิตนมทั้งการผลิตนมดิบจากการเลี้ยงโคนมและการแปรรูปนมดิบของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นมภายในประเทศ และมีการแก้ไขปัญหาในการผลิตนมอย่างจริงจังแล้ว ย่อมเป็นที่เชื่อได้ว่าในอนาคตประเทศไทยจะสามารถพึ่งตนเองในการผลิตนมและผลิตภัณฑ์นมทุกประเภทได้อย่างสมบูรณ์อย่างแน่นอน.